

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КУЛЬТУРИ МИСТЕЦТВ**

**УКРАЇНА І СВІТ:
ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ
У СФЕРІ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН**

**МІЖНАРОДНА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
10-11 КВІТНЯ 2019 р.**

**Зареєстровано Інститутом модернізації змісту освіти МОН України
Лист від 16.01.2019 р. № 22.1/10-123**

КИЇВ 2019

УДК 327 (477+100)

ББК 66.4

Друкується за рішенням

Вченої ради Київського національного університету культури і мистецтв

(Протокол № 47 від 25 березня 2019 р.)

Голова редколегії:

Поплавський Михайло Михайлович, доктор педагогічних наук, професор, заслужений діяч мистецтв України (Україна).

Заступники голови редколегії:

Білецька Оксана Олександрівна, кандидат культурології, доцент, Київський національний університет культури і мистецтв (Україна); Костиця Інна Олександрівна, доктор політичних наук, професор, Київський національний університет культури і мистецтв (Україна); Ластовський Валерій Васильович, доктор історичних наук, професор, Київський національний університет культури і мистецтв (Україна).

Члени редколегії:

Аль Мувайл Аббас Фадель, доктор філософії з педагогічних наук, професор, Вищий інститут театральних мистецтв в Кувейті, Кувейт; Безсмертний Роман Петрович, кандидат політичних наук, Надзвичайний і Повноважний Посол України, Київський національний університет культури і мистецтв (Україна); Бойко Людмила Павлівна, кандидат педагогічних наук, професор, Київський національний університет культури і мистецтв (Україна); Важна Катерина Анатоліївна, кандидат юридичних наук, Київський національний університет культури і мистецтв (Україна); Дем'яненко Борис Леонідович, доктор політичних наук, професор, Переяслав-Хмельницький ДПУ ім. Григорія Сковороди (Україна); Димчик Рафал, доктор габілітований, доцент, Університет Адама Міцкевича в Познані (Польща); Дікарев Олександр Іванович, кандидат політичних наук, доцент, Київський національний університет культури і мистецтв (Україна); Злобіна Олена Геннадіївна, доктор соціологічних наук, професор, Інститут соціології НАНУ (Україна); Карасьова Наталія Анатоліївна, доктор економічних наук, доцент, Київський національний університет культури і мистецтв (Україна); Кофранкова Вацлава, доктор філософії, науковий співробітник Інституту історії Академії наук Чеської Республіки (Чехія); Кочубей Лариса Олександрівна, доктор політичних наук, професор, Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАНУ (Україна); Лікарчук Дар'я Сергіївна, кандидат політичних наук, Київський національний університет культури і мистецтв (Україна); Міщенко Алла Борисівна, кандидат політичних наук, Київський національний університет культури і мистецтв (Україна); Моравець Норберт, доктор наук, доцент, Академія ім. Яна Длугоша в Ченстохові (Польща); Рибак Сергій Олександрович, кандидат економічних наук, Заслужений економіст України, ДННУ «Академія фінансового управління» (Україна); Синовець Олександра, доктор філософії в галузі соціології, доцент, Силезький технологічний університет в Глівіце (Польща); Фуллер Себастьян, доктор наук, професор, академічний директор Лондонської школи бізнесу Apsley, Лондон (Великобританія); Чарнецький Павел, доктор габілітований, професор, МВА, Ректор Варшавської університету менеджменту "Collegium Nitalpit", Варшава (Польща); Шевель Інна Петрівна, кандидат соціологічних наук, доцент, Київський національний університет культури і мистецтв (Україна).

Україна і світ: теоретичні та практичні аспекти діяльності у сфері міжнародних відносин: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 10-11 квіт. 2019 р. / М-во освіти і науки України, М-во культури України, Київ. нац. ун-т культури і мистецтв; редкол.: М. М. Поплавський (голова), Костиця І. О. (заст. голови) [та ін]. - Київ: Вид. центр КНУКіМ, 2019. - 343 с.

У журналі викладено матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Україна і світ: теоретичні та практичні аспекти діяльності у сфері міжнародних відносин». Тематика збірника має розділи, які стосуються історико-теоретичних питань міжнародних відносин; міжнародних відносин, зовнішньої політики та дипломатії; міжнародне співробітництво у сфері охорони культурної спадщини та Україна; сучасного міжнародного права; світового господарства та міжнародних економічних відносин; суспільних комунікацій та лінгвістичного забезпечення міжнародної діяльності; соціології міжнародних відносин, соціологічних досліджень в галузі міжнародних відносин; міжнародних медіакомунікацій та комунікативних технологій.

**УКРАЇНА І СВІТ:
теоретико-практичні аспекти діяльності
у сфері міжнародних відносин, 2019**

ЗМІСТ

МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ

<i>Костиря Інна</i>	<i>Мова і культура в євро-інтеграційній стратегії України</i>	12
<i>Безсмертний Роман</i>	<i>Балто-чорноморський союз: перспективи для України</i>	17
<i>Васильців Олександра</i>	<i>Взаємодія нових незалежних держав у сфері ядерної безпеки</i>	21
<i>Вільчинська Ірина</i>	<i>Україна - Росія: особливості політичного дискурсу</i>	26
<i>Волощук Оксана</i>	<i>Гібридна війна в сучасних міжнародних відносинах: поняття, природа та шляхи протидії</i>	30
<i>Гончаренко Анатолій</i>	<i>Ірак у зовнішній політиці США під час президентства Б. Клінтона, 1993-2001 рр.</i>	36
<i>Гордієнко Михайло</i>	<i>Геополітичні імплікації в парадигмі неоімперських амбіцій</i>	41
<i>Губицький Любомир, Мельник Ганна</i>	<i>Шляхи порозуміння України з країнами центрально-східної Європи</i>	49

**УКРАЇНА І СВІТ:
теоретико-практичні аспекти діяльності
у сфері міжнародних відносин, 2019**

<i>Демартино Андрій</i>	<i>Державні актори у системі російського зовнішнь-політичного інформаційного впливу</i>	54
<i>Дерев'янку Ігор</i>	<i>Асиметрична взаємозалежність між Канадою і США</i>	„
<i>Кенсек Рафал</i>	<i>Політичні та інституційні аспекти реалізації угоди про Асоціацію між Україною та Європейським Союзом</i>	62
<i>Коротков Дмитро</i>	<i>Геополітична геометрія Україна — США — Росія в контексті історичної ретроспекції</i>	68
<i>Купрій Тетяна</i>	<i>Судетське питання 1938 року в періодиці Підкарпатської Русі</i>	73
<i>Ластовський Валерій</i>	<i>Історіографія міжнародних відносин: перспективи розвитку в Україні</i>	78
<i>Лисенко Юлія, Манелюк Юрій</i>	<i>Роль публічної дипломатії у зовнішній політиці держави в умовах глобалізації</i>	82 82
<i>Лікарчук Дар'я</i>	<i>Боротьба з міжнародним тероризмом в сучасному політичному процесі</i>	88 88

**УКРАЇНА І СВІТ:
теоретико-практичні аспекти діяльності
у сфері міжнародних відносин, 2019**

4. Spykman N. *America's Strategy in World Politics: The United States and the Balance of Power*. N. Y.: Transaction Publishers, 1942. 500 p.

УДК 327.35:37(477.87) "1938"

*Купрій Тетяна,
кандидат історичних наук, доцент,
Київський університет ім. Б. Грінченка,
м. Київ, Україна*

**СУДЕТСЬКЕ ПИТАННЯ 1938 РОКУ
В ПЕРІОДИЦІ ПІДКАРПАТСЬКОЇ РУСІ**

Підкарпатська преса широко висвітлювала події політичної драми осені 1938 року: передумови другої чехословацької кризи, дипломатичні відносини світових держав, хід подій щодо укладання Мюнхенських угод та ін., демонструючи суспільне бачення регіону, заселеного переважно українцями-русинами.

Друга чехословацька криза 1938 р. почалася у вересні, але її прояви були відчутні ще за кілька місяців до історично відомих подій. Якщо розглядати події з позиції колективної взаємодії, то можна простежити, що у серпні дії Німеччини та її союзників, серед яких фігурували Угорщина та Польща у статтях газети «Наш путь», були націлені на компроміс. На шпальтах газети «Свобода» було розміщено інформацію про наміри Франції і Британії діяти узгоджено (відвідини Парижу британської королівської пари), задля мирного вирішення судетонімецького питання, з чим публічно погоджувалися і німці.

1 вересня 1938 р. «Нова свобода» процитувала слова німецького генерала Еріха Людендорфа: *«військова здібність демократичних держав, яка перевищувала диктаторські і фашистські держави й така подібна військова математика допомагала тимчасово втримати слабкий мир»*. Він висловив думку щодо неможливості блискавичної війни Німеччини й Італії, які не маючи значних ресурсів для довготривалої воєнної кампанії,

УКРАЇНА І СВІТ:

теоретико-практичні аспекти діяльності у сфері міжнародних відносин, 2019

знають поразки в ній. І в цьому переконалися під час іспанської громадянської війни, яка виснажила фашистські держави і змусила їх у 1938 р. грати ва-банк, брязкати зброєю, зіштовхувати лобами союзників, а відтак - зміцнювати диктаторську владу [3].

Газети відзначали, що воєнний конфлікт, до якого могла призвести чехословацька криза, розцінювався Німеччиною на початку вересня не тільки як результат непоступливості чехословацької влади, а й підтримки такої політики Великою Британією та Францією. Тому після численних переговорів британського дипломата лорда У. Ренсімената посла Н. Гендерсона з його німецьким колегою Й. Ріббентропом у Берліні вся відповідальність за зволікання у переговорах покладалася на представника Об'єднаного Королівства. Неодноразово протягом осені українська періодика публікувала замітки з посиланням на «Völkischer Beobachter», де німецька громадськість дивувалася тому факту, що ніхто не згадував про вимоги судетських німців: *«...Світ висвітлює однобоко справи і вороже ставиться до Німеччини і до німецького народу. Чому Англія та Франція боронить не свої інтереси, а чехословацькі? Судетонімецьке питання не можна полагодити фразами і залишити напризволяще. Судетські німці мають право вирішувати свою долю»* [3].

Формування «особливого» ставлення до чеських німців підтверджує вислів Гітлера у «Свободі» після його промови у Нюрнберзі 12 вересня і вимагав справедливого розв'язання питання, акцентуючи на тому, що 7 млн. чехів пригноблюють і вважають зрадниками 3,5 млн. судетських німців [4].

Загалом зрозуміло, в підкарпатській пресі перших декад вересня змальовується дещо позитивний образ очільника III Рейху. Якщо прослідкувати еволюцію журналістських конотацій, що безумовно впливали на суспільну думку, бачимо, згідно інформації, вперше згадки про канцлера з'являються ще наприкінці 1937, коли він, за повідомленнями українського щоденника Північної Америки «Свобода» від 13 травня 1938 р., запевняв міністра МЗС Великої Британії лорда Е. Галіфакса,

**УКРАЇНА І СВІТ:
теоретико-практичні аспекти діяльності
у сфері міжнародних відносин, 2019**

що не претендуватиме на Австрію та Чехословаччину. Якщо у серпні-вересні 1938 р. інформація про дії Гітлера носила фактологічний, часто безоціночний характер, то вже в жовтні-листопаді, до Віденської конференції, преса симпатизувала Німеччині, незважаючи на сумні перспективи міжнародних відносин.

На початку серпня 1938 р. друкований орган СДП «Вперед» зазначав, що очільник німецької націоналістичної партії в Судетах (СНП) К. Генляйн як один з головних суб'єктів конфлікту на його початку зазначав, що вимагає від чехословацької влади тільки автономію і не закликає до збройних сутичок. Навіть більше, у інтерв'ю «The Daily Telegraph» він зазначав з домаганнями прав німецького народу «не *другосортного* у *Чехословацькій республіці*» його партія не прагне приєднання до Німеччини. Проте за інформацією преси можна було довідатися, що німці перебільшували проблему утисків у Чехословаччині, оскільки прем'єр-міністр М. Годжав рамках третього плану У. Ренсімена пішов на значні поступки судетським німцям. Передбачалося створення п'яти німецьких кантонів без порушення державного кордону, що можливо у подальшому призвело б до створення союзної держави. Однак, усе ж, ситуація, спровокована Німеччиною, складалася таким чином, за свідченнями українських часописів, що як тільки починалися переговори двох конфліктних сторін за автономію, то Німеччина на кордоні починала мобілізаційні рухи і психологічно тиснула на суперника [1].

Прем'єр М. Годжа йшов на поступки не тільки судетським німцям, а й усім національним меншинам, що населяли Чехословаччину. Проте за повідомленнями «Deutsche Allgemeine Zeitung» від 7 вересня 1938 р., після обговорення зі судетськими німцями А. Гітлер відкинув третій варіант плану і повернувся до попередньої Карловарської програми і Червневого маніфесту, які знаходилися на межі, за яку не можна було переступати без підривання державної суверенності. Таким чином, чехословацьке керівництво пішло на безпрецедентні поступки СНП. Четвертий план був оприлюднений 10 вересня, коли активісти

УКРАЇНА І СВІТ:

теоретико-практичні аспекти діяльності у сфері міжнародних відносин, 2019

судетонімецької партії Й. Кундт та М. Роше зустрілися з головою уряду й висунули вимоги вільного поширення на території краю праці Гітлера «Моя боротьба», розірвання відносин з Радянським Союзом і збільшення кількості німецьких офіцерів у армії до 22 %.

Ситуація у Чехословаччині загострювалася у зв'язку з провокаціями, учиненими німцями. На 13 вересня було заплановане СНП повстання К. Генляйна у Судецькому регіоні. У відповідь влада запровадила введення комендантської години у 11 німецьких округах, заборонила масові зібрання, закрила друкований партійний орган «Вієґейі». Телефонограма поліцейському управлінню підкарпатських міст Ужгорода і Хуста про арешт усіх депутатів від СНП, редакторів журналів, примусову здачу всіх приватних радіостанцій свідчить про факти терористичного характеру (ДАЗО).

«Свобода» від 16 вересня описує заворушення у Швадербаху, де було 23 вбитих, 75 поранених й порівнює події з іспанським сценарієм. За свідченнями чеської поліції заворушення у Моравській Оставі, Тропав, Карлсбаді, Хебі, Ліберці були чітко спланованими, в результаті яких активістів СНП Гельнера та Маєра притягнули до відповідальності й відсторонили від політичної діяльності.

Підкарпатські часописи містять інформацію про стійкі провокації на німецько-чехословацькому кордоні. Зацікавлені у хаосі та безладі активісти СНП, озброєні ручними гранатами та машинними іверами німецького виробництва й підбурені закликами К. Генляйна про *«злуку з німецькою матірною державою та боротьби всіма засобами проти «чужих наїзників»*, здійснювали силові напади у прикордонних землях на жандармерію, пошту. Із преси довідуємося, що прикордонники та співробітники митниці не використовували вогнепальну зброю, а тільки сигнальні ракети для того, щоб кулі не потрапляли на територію Німеччини й не ускладнювали і так напружені відносини з сусідом. Підтримуючи протестувальників Гітлер промовляв, що *«...німці ані беззбройні, ані беззахисні і чехи не будуть гонити їх як дикого звіра»*. Дана промова має

**УКРАЇНА І СВІТ:
теоретико-практичні аспекти діяльності
у сфері міжнародних відносин, 2019**

однозначний контекст, бо у сутичках були як вбиті, так і поранені, а чеські суди через т. зв. «бездіяльність» не реагували на події. Весь світ спостерігав як чехи, німецькі комуністи та соціалісти почали від'їжджати з Судетів [3].

Аналізуючи матеріали преси Підкарпатської Русі на тему міжнародних відносин осені 1938 р., зокрема напередодні і під час II чехословацької кризи, ми виявили, що досліджувані друковані видання мали широкий доступ до інформації щодо дипломатичних переговорів, політичної гри світових держав, давали оцінку подіям та аналізували їхній причинно-наслідковий зв'язок. Газети фіксували стійкість агресивних намірів канцлера Німеччини А. Гітлера, що «грався нервами Європи і світу». Мовою преси, світ очікував війни, бо «... ніхто не говорив про унеможливлення катастрофи, а всі намагалися відстрокувати її на майбутнє».

Список використаних джерел:

1. Боднар В. Л., Вегеш М. М. *Карпатська Україна у міжнародних відносинах (1938-1939 рр.)*. Ужгород, 1997. 135 с.
2. *Державний архів Закарпатської області*. Ф. 117. Оп.1. Спр. 328. Арк. 26.
3. *Документи і матеріали. Хроніка подій. Персоналії* : у 2 т. / упоряд. Довганич О. Д., Корсун О. М., Пагіря О.М. Ужгород: Закарпаття, 2009. Т. I : Карпатська Україна: Документи і матеріали 407 с.
4. Реабилітація Солнца. *Речь Адольфа Гитлера на Нюрнбергском съезде НСДАП 12 сентября 1938 г.* иРЛ[^]:1шр://v-mahat.org/cgi-bin/index.cgi?cont=306 (дата обращения: 01 февраля 2019).

Наукове видання

**УКРАЇНА І СВІТ:
ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ
У СФЕРІ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН**

Міжнародна науково-практична конференція
10-11 квітня 2019 року

Науковий редактор	Ластовський В. В.
Відповідальний та технічний редактор	Білецька О. О.
Літературний редактор	Барабаш С. М.
Дизайн і технічне оформлення	Юрченко Н. А.
Компютерна верстка	Кузнецова А. В.

Підписано до друку: 02.04.2019
Формат 70x108 1/16
Друк офсетний. Наклад 300 екз.
Ум. друк арк. 14. Обл. вид. арк. 17,03.
Замовлення № 3754

Видавничий центр КНУКіМ
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру видавців,
виготовників і розповсюджувачів видавничої продукції
серія ДК №4776 від 09.10.2014